

EU:n ja Vietnamin välinen vapaakauppasopimus

EU:n ja Vietnamin välinen vapaakauppasopimus on kattavin, jonka EU on toistaiseksi neuvotellut kehittyvän valtion kanssa. Se luo uusia markkinoillepääsy- ja toimintamahdollisuuksia myös suomalaisyrityksille.

Sopimus allekirjoitettiin 30.6.2019. EU:n ja Vietnamin tavoitteena on, että sopimus saataisiin voimaan alkuvuodesta 2020.

EU ja Vietnam ovat sopineet myös investointisuojausopimuksesta.

- VIETNAMIN ASUKASLUKU ON NOIN **94,6** MILJOONAA.
- VIETNAMIN TALOUSKASVU ON MAAILMAN NOPEIMPIA. BKT ON KASVANUT KESKIMÄÄRIN 6,4 % VUOSITTAIN 2000-LUVULLA.
- VIETNAM ON SUOMEN 57. SUURIN VIENTIMAA TAVARAKAUPAN ARVOLLA MITATTUNA. POTENTIAALIA KAUPAN KASVATTAMISEEN LÖYTYY.
- SUOMEN JA VIETNAMIN VÄLISEN KAUPAN ARVO OLI **2017** N. 536 MILJ. EUROA. VUONNA 2017 TAVARATUONTI KASVOI YLI 23 % EDELLISVUOTEEN NÄHDEN, VIENTI LASKI N. 15 %.
 - TAVARAVIENTI OLI VUONNA **2018** 109 MILJ. EUROA, TUONTI 303 MILJ. EUROA
 - PALVELUVIENTI OLI VUONNA **2017** 138 MILJ. EUROA, TUONTI 30 MILJ. EUROA

TOP 3 VIENTITUOTETTA 2018

MEKAANISET KONEET JA LAITTEET 49 MILJ. EUROA

PAPERI, KARTONKI- JA PAHVITAVARAT 20 MILJ. EUROA

SÄHKÖKONEET JA -LAITTEET (ML. KUVAN JA ÄÄNEN TOISTO JA TALLENNUS) 13 MILJ. EUROA

TOP 3 TUONTITUOTETTA 2018

SÄHKÖKONEET JA -LAITTEET 75 MILJ. EUROA

JALKINEET 61 MILJ. EUROA

VAATTEET JA VAATETUSTARVIKKEET 48 MILJ. EUROA

Vietnam on dynaamisessa kehitysvaiheessa oleva alemman keskitulon maa. Vientivetoinen talous on maailman nopeimmin kasvavia. Vietnamin BKT-kasvu on ollut 2000-luvulla keskimäärin 6,4 %. EU:n ja Vietnamin välinen kauppasopimus avaa ovet kasvaville markkinoille, jossa on yli 90 miljoonaa potentiaalista kuluttajaa, kasvava keskiluokka ja nuori työväestö. Sopimus on tähän mennessä kattavin kauppasopimus, jonka EU on neuvotellut kehitysmaan kanssa.

Kauppasopimuksen on arvioitu kasvattavan EU:n ja Vietnamin välistä kauppaa jopa 50 prosenttia. Samalla Vietnamin merkitys kauppakeskittymänä Kaakkois-Aasian ja Euroopan välillä vahvistuu. Sopimus on myös askel EU:n pitkän aikavälin tavoitteessa solmia alueellinen vapaakauppasopimus ASEAN-maiden (Kaakkois-Aasian yhteistyöjärjestö) kanssa. Toistaiseksi EU on neuvotellut valmiiksi sopimukset Singaporen ja Vietnamin kanssa.

Suomella ja suomalaisella osaamisella on Vietnamin hyvä maine ja pitkät perinteet. Sopimuksen tuomat mahdollisuudet mm. puhtaan teknologian ja terveysteknologian viennin kasvattamiseksi ovat suomalaisyritysten kannalta erityisen kiinnostavia.

Alustavien tietojen mukaan sopimuksen tultua voimaan vientiä harjoittavan yrityksen tulee rekisteröityä niin sanottuun REX-tietokantaan, jotta se voi hyödyntää EU:n ja Vietnamin välisen kauppasopimuksen tullietuuksia. Hakemus rekisteröidyksi viejäksi (REX) laaditaan tullilomakkeella 1051s. Alle 6000 euron toimituksille rekisteröintiä ei vaadita.

Lisätietoja:

<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/vietnam/>

<http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1437>

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=50085&contentlan=1&culture=fi-FI>

<http://tulli.fi/sahkoiset-palvelut/lomakkeet/lupien-hakemuslomakkeet>

Sopimus luo hyvät puitteet muun muassa cleantech-alan ja terveysteknologian tuotteiden viennille

Vietnamin siirtyessä kilpailukykyisempään ja vihreämpään talouteen on suomalaiselle puhtaalle teknologialle ja terveysteknologialle kysyntää. Sopimuksen liitteet kannustavat näiden toimialojen osalta kansainvälisten standardien käyttöön, läpinäkyvyyteen sekä osapuolten välisiin yhteistyön mahdollisuuksiin.

Suomalainen cleantech -osaaminen muodostuu usein tavaroiden ja palveluiden yhdistelmästä. Sopimuksen myötä uusiutuvan energian kannalta tärkeiden tavaroiden vapauttaminen tulleista, syrjimättömyyden periaate sekä paikallisuuden vaatimuksen poistuminen edesauttaa Suomen vientiä. Hammas- ja kitkapyörästöt, vaihtovirtamoottorit sekä staattiset muuntajat viedään siirtymäaikojen jälkeen Vietnamiin täysin tullivapaasti, joten näiden alojen yrityksille sopimus tuo isoja säästöjä. Säästöjä syntyy myös pk-yrityksien toimintaa hankaloittavan tuotetestauksen helpottumisesta.

- *Tavarakaupan tullit poistuvat*

Sopimus poistaa tullit kaikkien teollisuustuotteiden osalta. Vietnam poistaa tullit 65 prosentilta EU:sta peräisin olevalta tuonnilta heti sopimuksen tultua voimaan. **Kymmenen vuoden siirtymäajan jälkeen kauppa on 99 prosenttisesti tullivapaata.** Viimeiset tullit Suomen kannalta merkittävässä kone- ja laitenimikkeissä poistuvat 3-7 vuoden siirtymäajoilla. Useissa Suomen vientituotteissa on tällä hetkellä korkeat, jopa 25 %:n tullit.

Suomesta viedään Vietnamiin esimerkiksi erilaisia mekaanisia koneita ja laitteita, paperi- ja kartonkituotteita, puutuotteita ja turkiksia. Edellä mainittujen tuotteiden vienti oli vuonna 2018 hieman yli 70 % koko viennistä Vietnamiin. Osaan näistä tuotteista on kohdistunut korkeita tulleja, jotka poistuvat sopimuksen myötä. Näitä tuotteita ovat esimerkiksi cleantech- tuotteisiin liitettävät hammaspyörästöt, joissa tulli on ollut 10 prosenttia. **Hammaspyörästöjen tullit poistuvat viiden vuoden päästä sopimuksen voimaantulosta.** Suomesta viedään Vietnamiin paljon myös paperia ja kartonkia, joiden tärkeimmässä tuotenumikkeissä tullit ovat olleet ennen sopimusta jopa 10-25 prosenttia. Sopimuksen myötä nämä tullit poistuvat **viiden ja seitsemän vuoden siirtymäajalla**, jonka jälkeen niiden vienti Vietnamiin on täysin vapaata tulleista.

Elintarvike- ja maataloustuotteiden vienti Vietnamiin on ollut Suomesta vähäistä, maitojauhe on ollut merkittävin vientituote. Sopimus tarjoaa kuitenkin uusia viennin laajennus- ja kasvumahdollisuuksia tullien poistamisen myötä. Vietnam poistaa tullit monista elintarvikkeista, kuten lihoista ja meijerituotteista siirtymäaikojen jälkeen (maitojauheelta 3 vuoden päästä). Maatalous- ja elintarvikekauppaan liittyvistä **terveys- ja kasvinterveystoimista** tulee läpinäkyvämpiä ja niiden ennakoitavuus paranee. EU:n asema yhtenäisenä toimijana tunnustetaan ja Vietnam sitoutuu soveltamaan samoja tuontivaatimuksia koko EU:lle.

Tuonnissa sopimus poistaa tullit esimerkiksi 17 prosentin tuontitullin Suomeen paljon tuotavilta urheilujalkineilta **heti kun sopimus astuu voimaan.** Elintarvikkeista Suomeen tuodaan eniten kahvia ja mausteita, ja myös niiden tullit poistuvat kokonaan.

- *Sopimus poistaa teknisiä kaupanesteitä ja lisää toimintaympäristön ennakoitavuutta*

Sopimuksella vähennetään etenkin pk-yritysten toimintaa vaikeuttavia teknisiä kaupanesteitä. Teknisten tuotemääräysten laatimisessa tulee käyttää kansainvälisiä standardeja, ja olemassa olevien määräysten osalta arvioidaan voidaanko yhdenmukaisuutta lisätä kansainvälisten käytäntöjen kanssa. Osapuolten standardisointielimiä rohkaistaan osallistumaan kansainvälisten standardien laadintaan.

Vaatimustenmukaisuuden arvioinnissa helpotetaan tuotteiden testausta, tarkastusta ja sertifiointia. Sopimuksen seurauksena testaus- ja sertifiointivaatimusten tulee olla julkisesti saatavilla ilmaiseksi. Myös sidosryhmien konsultaatiomahdollisuuksiin on kiinnitetty huomiota.

- *Tulliyhteistyö ja kaupankäynnin sujuvoittaminen*

Tavaroiden vientiin ja tuontiin liittyvä paperityö ja aikaa vievät prosessit aiheuttavat kustannuksia etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille. Sopimus parantaa osapuolten välistä yhteistyötä ja käytäntöjen läpinäkyvyyttä. Vietnam on sitoutunut yksinkertaistamaan ja standardisoimaan asiakirjavaatimuksia sekä hyödyntämään sähköisiä toimintavälineitä. Tullauksen pääsee aloittamaan ennen tavaroiden saapumista. Maksujen täytyy liittyä tullaustapahtumaan, eivätkä maksut saa ylittää saadun palvelun suuruutta. Tieto maksuista tulee olla myös julkisesti saatavilla.

- ***Palvelukauppaan ja investointeihin toiminnallista varmuutta***

EU:n ja Vietnamin välinen sopimus parantaa suomalaisyritysten markkinoillepääsyä mm. yritys-, ympäristö-, vakuutus-, posti ja kuriiri- sekä meriliikennepalveluissa. Esimerkkejä sopimuksen kattamista **ympäristöpalveluista** ovat puhtaanapito- ja viemärointipalvelut sekä luonnon- ja maisemasuojelupalvelut. Markkinoillepääsyn esteet vähenevät myös Suomelle tärkeissä **koneiden ja laitteiden huolto- ja korjauspalveluissa**.

Koulutuspalveluissa Vietnam avaa ovensa rajat ylittävälle korkeakoulu- aikuis- ja kieliopetukselle ensimmäistä kertaa. Sopimus luo uusia mahdollisuuksia esimerkiksi online-kursseja tarjoaville toimijoille.

Terveyspalveluissa Vietnam on parantanut markkinoillepääsyä etenkin sairaanhoito- ja fysioterapiapalveluille sekä ensihoidon osalta. Lisäksi Vietnam on tehnyt ensimmäistä kertaa sitoumuksia **sosiaalipalveluissa** (mm. asumispalvelut, päivähoito, ohjaus- ja kuntoutuspalvelut). Sopimuksen mukaan eurooppalaisyrityksille tulee jatkossa myöntää sama kohtelu kuin minkä Vietnam myöntää tulevien vapaakauppasopimuskauppakumppaniensa yrityksille tai palveluntarjoajille.

Sopimus sisältää veloitteita lupamenettelyiden ja lupavaatimusten läpinäkyvyydestä ja selkeydestä, minkä toivotaan parantavan yritysten tietojen saantia lupavaatimuksista ja -menettelyistä. Vietnam on sitoutunut myös kilpailua edistäviin sääntöihin mm. rahoitus-, televiestintä- sekä meriliikennepalveluissa.

Sopimus parantaa **investointien markkinoillepääsyä**. Eurooppalaisyritykset voivat sopimuksen myötä perustaa teollisuusaloille laajasti tytäryhtiöitä tai tuotantolaitoksia. Sijoittautumisoikeus koskee muun muassa kemian-, koneteollisuuden sekä metsäteollisuuden tuotteita sekä paperia ja paperituotteita. Koneiden tuotannon osalta Vietnam on poistanut aiempia rajoituksia mm. laivamoottoreiden tuotantoon liittyen.

Sopimusneuvotteluissa on sovittu **investointisuojusta**, joka sisältää kohtelustandardit, kuten osapuolten syrjimisen kiellon ja oikeudenmukaisen sekä tasapuolisen kohtelun veloitteen. Lisäksi investointisuojaan kuuluu pakkolunastusten asianmukainen kompensointi ja voittojen kotiuttamisen helpottaminen, sekä tiettyjen olosuhteiden vuoksi tulleiden tappioiden kompensointi. Investointisuoja tuo varmuutta Vietnamin toimintaympäristöön, ja asettaa suomalaiset yritykset samalle viivalle paikallisten yritysten kanssa. Investointisuoja ja investointiriitoja koskevasta osuudesta tehdään todennäköisesti erillinen sopimus, joka tulee myös korvaamaan Suomen ja Vietnamin tämänhetkisen kahdenvälisen investointisuojasopimuksen.

- ***Vietnamin julkiset hankinnat avautuvat kilpailulle***

Sopimus helpottaa EU:n jäsenmaiden yritysten osallistumista Vietnamin julkisten hankintojen tarjouskilpailuihin. **Julkiset hankinnat kattavat lähes 40 prosenttia Vietnamin bruttokansantuotteesta**. EU-maiden yritykset voivat osallistua tarjouskilpailuihin lähestulkoon samoilla ehdoilla kuin vietnamilaiset toimijat. Sopimus avaa kilpailulle Vietnamin ministeriöiden ja suurimpien kaupunkien Hanoiin ja Ho Chi Minh Cityn hankintoja, infrastruktuurihankkeita, julkisten sairaaloiden ja joidenkin valtion omistamien yritysten hankintoja. Vietnamin kehitysmää-asema on otettu sopimuksessa huomioon mm. siten, että hankintojen kynnysarvot laskevat asteittain 15 vuoden siirtymäaikana. Viimeistään kymmenen vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta EU:n yritykset saavat tiedon Vietnamin tulevista julkisista hankintakilpailutuksista kootusti samalta verkkosivulta. Tämä helpottaa myös suomalaisten yritysten pääsyä Vietnamin markkinoille.

- ***Teollis- ja tekijänoikeussuoja paranee***

Suomalaiset yritykset ovat joutuneet Vietnamin teollis- ja tekijänoikeusrikkomusten kohteeksi esimerkiksi tuotekopioinnin myötä. Sopimus lisää näiden oikeuksien suojaa, minkä ansiosta **suomalaisten toimijoiden patentoidut innovaatiot ja rekisteröidyt tavaramerkit ovat paremmin suojeltuja**. Teollis- ja tekijänoikeuksien suojaa vahvistaa erityisesti Vietnamin liittyminen Maailman henkisen omaisuuden järjestö WIPO:n tekijänoikeussopimukseen ja esitys- ja äänitesopimukseen kolmen vuoden kuluessa sopimuksen toimeenpanosta. Tämän lisäksi mallisuojaan pituudeksi tulee Vietnamin vähintään 15 vuotta. Sopimus velvoittaa viranomaiset oma-aloitteisesti puuttumaan tuoteväärennöksiin ilman, että oikeudenomistajan tarvitsee tätä nimenomaisesti pyytää.

- *Kestävä kehitys ja ympäristö*

EU ja Vietnam ovat sitoutuneet sopimuksessa keskeisten Kansainvälisen työjärjestön (ILO) standardien ja sopimusten sekä kansainvälisten ympäristösopimusten toimeenpanoon. Osapuolet eivät saa poiketa tai heikentää työvoima- tai ympäristölainsäädäntöään kaupan ja investointien houkuttelemiseksi. Sopimus edistää myös yritysten yhteiskuntavastuuta, ilmaston muutoksen vastaista työtä ja biodiversiteetin, metsän sekä kalastuksen suojelua. Sopimus luo myös mekanismit, joiden avulla kansalaisyhteiskunta voi seurata tehtyjä sitoumuksia. Kestävää kehitystä koskevat velvoitteet luovat hyvän pohjan cleantech- yhteistyölle Vietnamin kanssa ja auttavat vastaamaan kuluttajien kasvavaan huoleen kulutustuotteiden, elintarvikkeiden, sekä palvelujen eettisistä kysymyksistä.

EU:n ja Vietnamin välinen investointisuojausopimus

- *Investointeja edistetään ja suojataan*

EU ja Vietnam ovat sopineet myös investointisuojausopimuksen. Tavoitteena on parantaa sijoitusympäristöä sopimuksen osapuolten välillä. Sopimuksella varmistetaan sijoitusten suoja ja se sisältää muun muassa sijoittajien sekä sijoitusten kohtelustandardit ja määräykset pakkolunastuksesta asianmukaisine korvauksineen.

Sopimus turvaa samalla osapuolten lainsäädäntöoikeuden ja pyrkimykset saavuttaa oikeudet politiikan tavoitteet, kuten kansanterveys, turvallisuus ja ympäristön suojelu. Sääntely ei kuitenkaan saa tehdä tyhjäksi sopimuksen kohtuullista ja oikeudenmukaista kohtelua, kansallista kohtelua eikä suosituimmuuskohtelua koskevia velvoitteita.

Riitojenratkaisun riippumattomuutta, asiantuntevuutta ja avoimuutta turvataan. Sopimuksessa perustetaan uudistettu investointituomioistuinjärjestelmä, joka sisältää muutoksenhakumenettelyn. Tuomioistuinten jäsenten tulee olla oikeudellisiin virkoihin asianmukaisen pätevyyden omaavia henkilöitä ja heille asetetaan tarkat eettiset säännöt.

Sopimuksen osapuolet sitoutuvat myös tavoittelemaan monenvälisen investointituomioistuimen perustamista muiden kiinnostuneiden kauppakumppaneiden kanssa.

Sopimuksen voimaantulo edellyttää kaikkien EU-jäsenvaltioiden kansallisia ratifiointitoimia.